

Гринько Ю. Ю.,

*психолог відділу соціально-виховної та
психологічної роботи державної установи
«Качанівська виправна установа (№54)»*

Сіленко А. В.,

*слухач II курсу магістратури
Інституту кримінально-виконавчої служби
Науковий керівник: Бойко-Бузиль Ю. Ю.*

*кандидат психологічних наук, доцент
завідувач кафедри психологічних дисциплін
Інституту кримінально-виконавчої служби*

ПРОФЕСІЙНА ДЕФОРМАЦІЯ ЯК НЕГАТИВНЕ ЯВИЩЕ В СИСТЕМІ ДКВС УКРАЇНИ

Професійна діяльність займає важливе місце в житті людини, суттєво впливає на її соціальне формування та поведінку. Унаслідок впливу несприятливих чинників, що обумовлені специфікою професійної діяльності установ виконання покарань, у працівника виникають кардинальні особистісні зміни. Однією із серйозних проблем професійної діяльності є ймовірність виникнення професійної деформації.

Професійна деформація — це зміни в структурі діяльності та особистості, які негативно впливають на продуктивність праці та взаємодію з іншими учасниками цього процесу. Розвиток професійних деформацій визначається різними чинниками, серед яких може бути вікова динаміка, зміст професії, соціальне середовище, життєво важливі події і випадкові ситуації. Професійна деформація порушує цілісність особистості, знижує її адаптивність, справляє негативний вплив на ділове спілкування та ефективність службової діяльності загалом. Тому успішне вирішення цієї проблеми і пов'язаних з нею труднощів у подальшому приводить до професійного розвитку особистості та підвищення ефективності роботи.

Питання професійної деформації досліджували Н. І. Карпачова, В. А. Костенко, В. С. Медведєв, А. А. Прошин, О. В. Сахнік, В. М. Синьов, О. С. Третьак, В. І. Цюх та ін. Необхідно зазначити, що, за висновками вчених у галузі психології, які досліджували проблему причин деформації та вчинення протиправних діянь працівниками кримінально-виконавчої служби, до таких чинників можна віднести загальні та безпосередні внутрішні. До перших належать такі негативні суспільні процеси: порушення принципу соціальної справедливості, труднощі в розв'язанні соціальних проблем, авторитарний стиль державного

управління тощо. Зазначені причини водночас є зовнішніми чинниками професійної деформації працівників ДКВС. Безпосередні внутрішні чинники створюють суперечності й ускладнюють діяльність кримінально-виконавчої служби, що здебільшого пов'язано з організацією управління, професійною підготовкою працівників, виховною роботою, морально-психологічним кліматом у колективі. Саме ці чинники призводять до протиправних діянь, у тому числі й корупційних.

Працівники кримінально-виконавчої служби знаходяться в постійному контакті з різними категоріями засуджених, підозрюваних і обвинувачених, впливаючи, з одного боку, на їх свідомість і поведінку як представники адміністрації, а з іншого — самі піддаються зворотному впливу. Відбувається деформація посадового спілкування співробітників із засудженими, що проявляється в підміні офіційного спілкування неофіційним. Часто спостерігається перекладання співробітниками своїх функціональних обов'язків на засуджених певних категорій. Це, у свою чергу, призводить до втрати авторитету співробітників, ослаблення нагляду, виникнення і загострення негативних явищ у середовищі засуджених, неслужбових зв'язків. Передача функцій співробітників засудженим робить їх залежними від останніх.

Значний вплив на формування професійно важливих якостей людини здійснює соціальне оточення, у якому вона перебуває. Певний час персонал ДКВС проводить у спілкуванні із засудженими — носіями кримінальної субкультури, яка, зазвичай, суперечить звичним загальноприйнятим нормам і правилам. Розглядаючи проблему професійної деформації в контексті посадового спілкування, не можна залишити поза увагою її ознаки. До них належать, зокрема, такі: використання нецензурних висловів у спілкуванні з колегами і засудженими, позитивне ставлення до субкультури засуджених, уживання жаргону, приховане або відкрите вороже ставлення до засуджених, низький рівень потреби в додаткових знаннях та самоосвіті, прояв морального і фізичного приниження людської гідності, втрата чутливості до людського горя, біди, переживань, відсутність прагнення до підвищення професійної майстерності, негативне ставлення до використання в практичній діяльності передового досвіду і досягнень психологічної та педагогічної науки, невпевненість та розчарування від роботи.

Переживання професійної деформації супроводжується психічною напруженістю, психологічним дискомфортом, а в окремих випадках — конфліктами та кризовими явищами. Стійкість працівника кримінально-виконавчої системи до негативних явищ службової діяльності та його вольові якості підлягають корекції. Тому одним із найважливіших завдань психолога в роботі з персоналом можна вважати своєчасну діагностику та профілактику професійної деформації працівників кримінально-виконавчої служби.

Наукові дослідження професійної деформації особистості зумовлюють розроблення комплексного підходу до її профілактики, що включає систему заходів організаційного, психологічного та виховного характеру. Основні заходи профілактики професійної деформації у працівників установ виконання покарань повинні бути спрямовані на створення оптимальних умов службової діяльності, вироблення та розвиток необхідних для службової діяльності професійних якостей, створення оптимальних умов позаслужбової діяльності, підвищення загальної психологічної стійкості та вироблення психолого-педагогічної резистентності до конкретних стресових впливів, психолого-педагогічну і соціальну корекцію професійної деформації.

Список використаних джерел

1. Аминов И. И., Антонян Е. А. Предупреждение профессиональной деформации сотрудников уголовно-исполнительной системы как фактор профилактики коррупционных рисков. *Наука вчера, сегодня, завтра*: сб. ст. по матер. ХLI междунар. науч.-практ. конф. № 12 (34). Часть II. — Новосибирск: СибАК, 2016. — С. 100–106.
2. Мухина В. С., Проценко Л. М., Хвостов А. А. Сотрудники уголовно-исполнительной системы: экстремальные условия профессии и их следствия. — Режим доступа: <http://rl-online.ru/articles/3-03/310.html>.

*Дубінчук Н. В., начальник служби
психологічного забезпечення Північного
Київського територіального управління
Національної гвардії України;*

*Салій І. Ю., слухач магістратури
факультету заочного навчання та
післядипломної освіти за спеціальністю
«Психологія» Інституту кримінально-
виконавчої служби*

Науковий керівник:

*Бойко-Бузиль Ю. Ю.,
кандидат психологічних наук, доцент,
завідувач кафедри психологічних дисциплін
Інституту кримінально-виконавчої служби*

ОСНОВНІ ЧИННИКИ, ЯКІ ЗУМОВЛЮЮТЬ ПРОФЕСІЙНУ ДЕФОРМАЦІЮ СПІВРОБІТНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ

На сучасному етапі розвитку суспільства, особливо в період загострення соціальних негараздів, залишаються недостатньо дослідженими проблеми